

Stanisław Grodź

Sprawozdanie z konferencji: «Journées d'Arras» (Madryt, 25-29 maja 2010)

Nurt SVD 44/2 (128), 313-315

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Sprawozdanie z konferencji:
*Journées d'Arras (Madryt, 25-29 maja 2010)***

Stanisław Grodź SVD

Na dorocznym spotkaniu *Journées d'Arras* (JdA), które odbyło się 25-29 maja 2010 roku w Madrycie, zebrano się 38 osób z 17 krajów. JdA jest platformą spotkania dla chrześcijan z różnych Kościołów w Europie, zaangażowanych w kontakty z muzułmanami. Temat tegorocznego spotkania brzmiał: *Obywatelskość i wiara w Europie (Citizenship and Faith in Europe / Etre citoyen et croyant en Europe)*. Trzy dni spotkania wypełniły obrady i dyskusje plenarne, dyskusje w grupach oraz wizyta w Centrum Muzułmańskim w Madrycie, w czasie której uczestnicy rozmawiali z przedstawicielami Centrum o jego działalności, a także o różnych aspektach bycia muzułmaninem / muzułmanką w Hiszpanii.

Przedpołudnie pierwszego dnia upłynęło na wysłuchaniu krótkiego wprowadzenia do całości zagadnienia, w którym zwrócono uwagę na kilka kwestii wymagających uwagi obradujących. Wśród nich były następujące: czy można być obywatelem europejskiego państwa i człowiekiem wiary? Co to w ogóle znaczy być obywatelem? Kto to jest „obywatel”? Jak definiowane jest to pojęcie? Czy migranci i ich potomkowie są obywatelami? Czy pojęcie obywatela ulega przemianom? Jak wyglądają stosunki państwo-Kościół? Czy chrześcijanie i muzułmanie postrzegają je tak samo? Czy europejskie państwa pozostawiają przestrzeń dla praktykowania religii? Trzeba przy tym uwzględnić różnice panujące między ideałem a praktyką. Zasygnalizowano jednocześnie, że będzie możliwość wsłuchania się i przedyskutowania różnic, które w kwestiach obywatelskości istnieją w Europie Zachodniej i Wschodniej. W czasie dalszych obrad nie na wszystkie pytania uzyskano satysfakcjonujące odpowiedzi.

Wieloaspektowość problematyki zasygnalizował we wstępnym wykładzie Justo Lacunza Balda MAfr, podkreślając, że koncepcje obywatelskości są odmienne zarówno w różnych państwach europejskich, jak i w społecznościach muzułmańskich. Niestety, zaproszony muzułmański wykładowca nie wziął udziału w spotkaniu, ponieważ

hiszpańscy muzułmanie zawiesili częściowo swoją działalność poza wspólnotą w oczekiwaniu na efekty prac hiszpańskiego rządu dotyczące regulacji w sprawach wolności religijnej.

Spojrzenie na obywatelskość i wiarę z perspektywy różnych krajów przedstawili uczestnicy spotkania: Aleksiej Bodrow z Rosji, Radko Popov z Bułgarii i John Chesworth z Wielkiej Brytanii. Przekazane przez nich treści zostały dalej rozwinięte w plenarnej dyskusji, która zakończyła obrady przedpołudniowe. Po południu Erwin Tanner, szwajcarski prawnik, przedstawił analizę poglądów na udział muzułmanów w życiu politycznym niemuzułmańskiego kraju, prezentowaną przez *The European Council on Fatwa and Research*. Prezentacja wywołała ożywioną dyskusję, dotyczącą również samej Rady, zwłaszcza, że wiele wskazuje na to, iż Rada podejmuje próby uzyskania szerszego uznania na forum europejskim i pretenduje do przyjęcia funkcji reprezentowania muzułmanów w Europie.

Pierwszy dzień obrad zakończył się dalszą dyskusją w grupach nad głównym tematem spotkania. Przedpołudnie drugiego dnia uczestnicy spędzili na wyprawie do Centrum Muzułmańskiego. W drodze powrotnej mieliśmy okazję szybkiego zwiedzenia centrum Madrytu. Popołudnie wypełniły dwie sesje. Pierwsza była poświęcona prezentacji i krytyce dokumentu podsumowującego konferencję w Mechelen w 2008 roku pt. *Być obywatelem Europy i człowiekiem wierzącym*. Prezentacji dokonała Benedicte du Chaffaut z Grenoble, a krytykę dokumentu przeprowadziła Reneta Bedendo z Mediolanu, podkreślając, że mimo dobrych intencji, które przyświecały autorom, dokument zawiera prawie wyłącznie sformułowania życzeniowe, bez wskazywania kto i jak miałby jego wskazówki realizować w praktyce.

Ostatnią sesję wypełniła dyskusja panelowa nt. *Muzułmanie i chrześcijanie jako partnerzy w europejskich społeczeństwach obywatelskich?* – z udziałem Steinara Imsa z Norwegii, Adama Wąsa z Polski, Pieta Reesinka z Holandii oraz Valentino Cottiniego z Włoch. Zastanawiano się nad warunkami, jakie powinny być spełnione, by osiągnąć dyskusyjny cel.

Dzień trzeci wypełniły krótkie raporty z poszczególnych krajów. Stanowią one jeden z ważniejszych elementów dorocznego spotkania. Uczestnicy sygnalizują i krótko komentują doniosłe wydarzenia w relacjach chrześcijańsko-muzułmańskich z ostatniego roku we własnym kraju. Te niewielkie raporty dają uczestnikom możliwość wychwycenia pewnych wspólnych elementów wydarzeń w wymiarze europejskim. Tym razem dostrzeżono następujące zbieżności: grupy młodych muzułmanów odkrywają wewnątrzmułmańskie różno-

rodności i dzielące ich różnice; postępująca „dekulturacja” wierzących przejawiająca się w rozziwieniu między życiem kościelno-parafialnym a popularną kulturą; zagadnienia budowy tożsamości przejawiające się np. w ubiorze (zwłaszcza chusty i zasłony), ale także w coraz częściej pojawiającym się języku arabskim w opisach produktów; w wielu krajach toczą się bardzo intensywne debaty wokół budowy meczetów i minaretów; coraz częściej pojawiają się także muzułmańskie „kapelanie” w szpitalach i więzieniach; zaważa się również bardzo ograniczony i słaby wpływ liderów religijnych na członków religijnych wspólnot, zarówno po stronie muzułmańskiej, jak i chrześcijańskiej. Ich zdanie jest często mało znaczące i wielu je ignoruje, włączając w to brak zastosowania się do wyrażonych przez liderów zaleceń. Problem prezentacji zagadnień związanych z religią w mediach i konieczność wprowadzenia pozytywnego podejścia do spraw religijnych również przewinął się w kilku prezentacjach i dyskusji.

Przyszłoroczne spotkanie odbędzie się w Norwegii i będzie dotyczyło zagadnień związanych z postrzeganiem *obcego-innego, kontekstualnych tożsamości*, problemów związanych z *islamofobią* i *chrystianofobią*.